

Ds Hanneke Siebert.

Dertiende zondag van de zomertijd
Matteüs 18: 21 - 35. Vergeving.

Gemeente in Christus Jezus,

Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.

Iedere zondag bidden wij hier in deze heilige ruimte om vergeving. Inmiddels is de nieuwe taal van de Bijbelvertaling al een beetje ingesleten, en lukt het ons om steeds meer uit het hoofd mee te bidden: "Vergeef ons onze schulden zoals ook wij hebben vergeven, wie ons iets schuldig was."

In elke religie neemt vergeving een belangrijke plaats in. Blijkbaar is 'vergeven' verbonden met het goddelijk, met dat wat mensen soms van buiten zichzelf zoeken. Wat mensen van buitenaf aangereikt moeten krijgen. Vergeving is, volgens de algemene uitleg: "iemand een ernstige daad niet meer kwalijk nemen". Het slachtoffer rekent de daad niet meer toe aan de dader, en er wordt geen genoegdoening meer verlangd. Vergeving is een pastoraal woord. Een woord dat hoort bij heel-wording, bij het heilzame, de verschoning van je leven. Om jezelf weer bij elkaar te rapen en te kunnen leven, is vergeving soms onontbeerlijk. Vergeven hoort bij het rijtje van begrippen die door de loop van de kerkgeschiedenis besmet zijn geraakt. Het is één van die misbruikte woorden, die met macht en geweld en op verkeerde gronden is ingezet. Het begrip is en wordt nog altijd binnen de muren van de kerk al te gemakkelijk gebezigd, om macht en om angst te vergroten. Om mensen de mond te snoeren, en klein te houden. Oneerlijk gebruikt om mensen te knechten.

We kunnen besluiten om het woord dan maar uit de weg te gaan, juist omdat het besmet is. Om het 'met rust' te laten, om er maar niet over te spreken. Om het begrip als ouderwets en niet meer bruikbaar te bestempelen.

Door het woord niet meer te gebruiken omdat het besmeurd is geraakt, ontnemen we onszelf de kans om het voor je eigen pastorale heel-wording in te zetten. En daarmee geven we tegelijk ook indrukwekkend veel macht aan diegenen die misbruik maken van krachtig kwetsbare woorden. We hoeven ons het woord niet af te laten nemen.

En dus spreken we vanmorgen over 'vergeving'. En we weten van het misbruik van het begrip. En we ontkennen niet de manier waarop we het soms overgeleverd hebben gekregen. En we stellen ons open voor de zachte, liefdevolle, de helende, genezende kant van vergeven.

Vergeven is een werkwoord. Vergeven is een doe-woord; daar moet je wat voor doen en wat voor laten. Vergeven is 'werken', is hard werken. Vergeven is een weg van lange adem. Van volharding Van blijven hopen.

Vergeven is een woord-in-relatie. Er zijn personen betrokken, meerdere, het gaat om relatie, om verbinding. Om betrekkingen tussen mensen, om verhoudingen van liefde en inbreuk daar op.

Bij vergeven hoort ook altijd de ingewikkeldheid; wie vergeeft wie? Wie geeft er en wie ontvangt er? De lijnen tussen vergeving schenken en vergeving ontvangen blijken vaak dwars door elkaar heen te lopen. Het lijnrechte onderscheid tussen dader – slachtoffer is niet altijd eenvoudig te leggen.

Daar klinkt ook de vraag: wie heeft er baat bij vergeving? Voor wie doe je het? Voor dader én slachtoffer. Vergeven is een ervaringswoord. Het is geen voorwerp. Het laat zich nauwelijks in woorden vatten; 'sorry zeggen' raakt niet de kern. Vergeven is ervaren, is voelen, is ondervinden.

Vergeven. Het heeft nu al zo vaak geklonken. Probeert u dat woord zelf eens te proeven. Vergeven. Welke beelden komen naar boven?

Welk gevoel maakt zich van u meester?

Aangenaam? Is het angstig?

En waar zit dat gevoel? In de maagstreek? In de hartstreek? In de benen? In het hoofd?

Vergeven begint bij het voelen van ongemak. Begint met het onder ogen zien van de pijn. Er is die ernstige daad die jou is aangedaan. Er is die ernstige daad die jij begaan hebt. Een misdrijf, een misbruik, het beschaamd vertrouwen, de onheuse bejegening, het onbegrip, de machtsstrijd.

Wie op zoek gaat naar de k ern van de ernstige daad, moet zich door een mengeling van emoties en ervaringen heen werken, orde brengen in de van pijn van verwarrende gevoelens en ingewikkelde kwetsuur. Het is een kunst om te zoeken naar de grond van de misdaad. Wat is jou aangedaan? Wat heb jij gedaan? Welk onrecht ligt ten diepste aan de misdaad ten grondslag?

Ik beseft me dat het grote woorden zijn; misdaad, onrecht. Maar die woorden geven ook kracht om bij de kern uit te komen. Veel te eenvoudig bagatelliseren we onze gevoelens, schuiven ze van tafel met een 'ach'. Waardoor die gevoelens  nder de tafel, in onze ingewanden kunnen doorwoekeren. Het is een moedige zoektocht naar de oorzaak van je diepste pijn.

Heb je het lef deze pijn onder ogen te zien? Zie je de verwonding die een ander jou heeft aangedaan? Zie je de kwetsuur die jij een ander hebt bezorgd? Ben je in staat die beide onder ogen te zien?

Dan zie je hoe deze pijn in jou woekert. Hoe de haat als een ondergrondse veenbrand je leven overhoop gooit. Hoe de pijn zich manifesteert in angst en wantrouwen. Hoe de teleurstelling je gevangen houdt. Hoe actueel nog altijd de boosheid is.

Vergeven begint met het onderkennen en actief opzoeken van deze pijn.

En dat je jezelf dan afvraagt: wat te doen? Wat kan ik doen om deze verwoestende ervaring achter me te laten? Hoe kan ik me vrij maken, bevrijden van dit vergif dat mijn leven blijvend vergald?

Er valt misschien mee te leven, maar, of je er werkelijk vrij van bent?

Vergeving zoeken, vergeving schenken, dat doe je niet omdat Christus Jezus zegt dat je dat doen moet. Dat doe je niet omdat je christelijke moraal voorschrijft dat je een ander vergeeft. Vergeven is niet op te leggen, niet mogelijk door jezelf dat met geweld aan te doen.

Het is stappen uit die spiraal van geweld.

Dat doe je omdat het goed is voor jou. Omdat het jou ruimte geeft, en jou wegleidt uit de gevangenis van wrok en haat en verdriet en onmacht. Vergeven doe je in de allereerste plaats omdat het jou goed doet. Omdat het ruimte maakt in je hart. Ruimte om te leven, om te ademen. D t beseffen, dat ervaren, geeft je de moed om op een bepaald moment de stoute schoenen aan te trekken, en op weg te gaan.

Vergeven is niet: doen alsof het niet gebeurd is; is niet: er maar niet meer aan denken, wegstoppen, er zand over. Vergeven is veel actiever; het is een werkwoord:

Het is je verzetten tegen je wraakgevoelens (Romeinen 12:9);

het is ten diepste wensen dat je geen kwaad met kwaad vergeldt (1 Thessalonicenzen 5:15);

het is telkens opnieuw oefenen dat je de ander het goede toewenst (Lucas 6:28);

het is verdriet voelen om wat jullie beider overkomen is;

het is bidden voor het welzijn van de ander; (Matteüs 5:44);

het is verzoening zoeken (Romeinen 12:18);

het is uit het land van benauwenis en slavernij optrekken, naar het land van belofte, melk en honing.

Het is verlangen naar genade, die je over komen mag.

Het mag je aangezegd worden, dat in jouw hart vergevingsgezindheid woont. Je bent in staat om bitterheid, boosheid, wrok en zelfmedelijden achter te laten. Je kunt weigeren om je leven te laten beheersen door wat er is gebeurd. Haat eindigt niet door haat. Haat eindigt door liefde. Liefdeskracht die je van buitenaf aangereikt krijgt, die in jou verborgen zit.

Soms is de schuld te groot.

Soms is de verwonding te hevig.

Is de beschadiging te groot en herstel onmogelijk.

Laten we dan blijven bidden. "Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven, wie ons iets schuldig was." Laten we blijven bidden; misschien stapt een ander in onze plaats naar voren. Laten we blijven bidden om het verlangen naar heel-wording levend te houden. Laten we blijven bidden, omdat we tegen de klippen op blijven hopen dat de mens niet ten onder gaat aan z'n eigen handelen. "Vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven hebben"; dat wij met genade overstroomd worden.

De Allerhoogste wil u bevrijden. Weg uit het land van slavernij, naar het beloofde land. U bent genodigd om uzelf te bevrijden. Om als vrij mens te leven, vrij voor God, vrij voor je naaste. Bevrijdt van wat je gevangen houdt. Los gekomen van de boosheid die je belemmerd om voluit te genieten. Bevrijdt van het verdriet die je het zicht op de toekomst ontnemt. Afgelegd is de haat die alle liefde verkleurd. Voorbij aan de teleurstelling die zo'n macht over je heeft.

Tot zeventig maal zeven keer mogen wij vergeving schenken.

Zeventig; dat zijn alle volken van de wereld, zeven; dat is alle dagen van de week. Alle dagen van de week zijn wij uitgedaagd om alle volken van de wereld te vergeven.

De kracht van genade blijkt naar alle kanten grenzeloos.

Red ons uit de greep van het kwaad,

brenge ons niet in beproeving.

Zoals ook wij hebben vergeven

wie ons iets schuldig was,

Vergeef ons onze schulden.

Amen